

7.BÖLÜM

YEREL BASINDA KADINLARIN YER ALMA BİÇİMİ ÜZERİNE BİR ANALİZ: AMASYA ÖRNEĞİ

Nazan KAHRAMAN²²

► Giriş

Bu çalışma Demokrat Parti (DP) dönemi Amasya basınında kadın temsiline nasıl olduğu sorusu üzerine odaklanmaktadır. Çalışmada DP döneminin seçilmiş olmasında, Türkiye'nin çok partili hayata geçişini takiben ekonomik, siyasal ve toplumsal bir çok alanda değişim ve dönüşümlerin yaşandığı bir tarihsel süreç olmasının rolü vardır.

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte yeniden tanımlanan kadın kimliği, bir taraftan modernleşme bağlamında reformların, diğer taraftan da ulus-devlet bağlamında milli birlik, düzen ve istikrarın sağlanması açısından temel ve simgesel bir anlam taşımaya başlar (Berktaş, 2002: 277). Modernleşmenin en önemli taşıyıcısı olarak kutsallaştırılan kadın imgesinde medeni ve gayri medeni ayırımı ve sürekli medenileştirme çabası, Kemalist düşüncede kadını reformların simgesi haline dönüştürmüştür (Göle, 1999: 74-75). "Ulusun anneleri" olarak, aileyi kurma görevi verilen kadınlar, geri kalmışlıktan kurtarılmalı ve milletine faydalı olacak hakları elde etmeliydiler (Durakpaşa, 2011: 462-463). Çünkü liberal, demokratik ve laik bir toplumun yaratılması, Kemalizm'in nihai hedefiydi. Kadının bunları başarabilmesi yani kendisine biçilen rolü yerine getirebilmesi için eğitilmiş ve meslek

---

²² Dr. Öğretim Üyesi, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, nazkahraman@gmail.com

gösterilirken; erkekler, otomobil kullanırken, gazete okurken ve hatta kadınlara yalvarırken gösterilmiştir. Yani görseller modern kadını da geleneksel roller içinde değerlendirmekte, önceliklerini çocuk ve eş üzerinden aile olarak belirlemektedir. Bu konuda son olarak görselde yaparken görünen iş başlığında, erkeğin ödül verirken, kadının ise ödül alırken gösterilmesi, geleneksel cinsiyetçi toplumsal rollerin tekrar çizilmesi olarak okunabilir.

Bir diğer önemli tespit, görsellerdeki kadınların meslekleridir. Toplam görsellerin 88'inde meslek bilgisi olmayan kadınların önemli bir kısmının manken ve oyuncu olarak sunulması da yine güzellik ve cinsellik bağlamında bedenlerini kullanan kadın imgesi bağlamında değerlendirilebilir.

Görsellerde kadın ve erkek kıyafetleri arasında yapılan ayırım da çalışmanın bir diğer sonucudur. Erkekler takım elbise ve takım elbise, üniforma ve gömlek ve pantolon içinde görünürken; kadınlar bedenlerinin olabildiğince daha fazla kısmını açıkta bırakan giysilerle gösterilmiştir. Dünyanın farklı bölgelerinden kadınları mayo/bikini/iç çamaşır ile gösteren 21 görselin, öncelikli hedefi içinde yaşadığı toplum olan yerel basın tarafından sayfalara taşınması oldukça dikkat çekicidir.

Son olarak gazetelerin yayın politikaları ile kadınların görseller aracılığıyla basında yer alan biçimi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Kuruluşundan itibaren DP iktidarına muhalefet eden hatta CHP'nin yayın organı olmakla itham edilen *Amasya*, DP iktidarının en Amerika ile yakınlaşması neticesinde Türkiye kamuoyunun tanıştığı Amerikan hayat tarzını en çok sayfalarına taşıyan gazetedir.

► KAYNAKÇA

Akyüz, Y. (1978). Türkiye'de öğretmenlerin toplumsal değişimdeki etkileri, 1848-1940. Ankara: Doğan Basımevi.

- Alankuş, S., & İnal, A. (2000). Güldürü Programlarında Kadının Temsili ve Kadına Yönelik Şiddet. NB Çelik (Der.) Televizyon, Kadın ve Şiddet içinde, Ankara: Dünya Kitle İletişim Vakfı Yayınları,(65-110).
- Alkan, M. Ö.(2005). Soğuk Savaş'ın toplumsal, kültürel ve gündelik hayatı inşa edilirken.M.K. Kaynar (Der.)Türkiye'nin 1950'li yılları, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Alemdar, K. (1996). İletişim ve tarih. Ankara: İmge
- Arat,Y. (1999). Modernleşme bağlamında İslami kimlik arayışı. Sibel Bozdoğan, Reşat Kasaba (Ed.) Türkiye'de modernleşme ve ulusal kimlik, içinde 70-81.
- Aziz, A. (2010). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem ve teknikleri. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Bek, M.G.&Binark M. (2000), Medya ve vinsiyetçilik, Ankara: Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Berktaş, F. (2002). Doğu ile Batı'nın birleştiği yer: Kadın imgesinin kurgulanışı. Tanıl Bora, Murat Gültekin (Ed.) Modern Türkiye'de siyasi düşünce: Modernleşme ve batıcılık, 3.çinde (275-285). (3. Baskı) İstanbul: İletişim.
- Berktaş, F. (2014). Tek tanrılı dinler karşısında kadın. İstanbul:Metis Yayınları.
- Berktaş, F. (1996). Türkiye'de Kadınlık durumu, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bilgin, N. (2014). Sosyal bilimlerde içerik analizi, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Boratav, K. (1992). Dünya ekonomisi ile farklı bir eklemlenme denemesi, Çağdaş Türkiye tarihi içinde, (265-354). İstanbul: Cem yayınevi
- Caporal B. (1982).Kemalizmde ve Kemalizm sonrasında Türk kadını, Ankara: Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları.
- Çelenk, S. (2010). Kadınların Medyada Temsili ve Etik Sorunlar. Ed. Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel, Televizyon Haberciliğinde Etik, (229-236). Ankara: Fersa Matbaacılık.
- Durakpaşa, A. (2011). Türk Modernleşmesinin kamusal alanı ve 'kadın yurttaş'. Serpil Sancar (der.), Bir Kaç Arpa Boyu, içinde, 461-474. İstanbul: Koç yayınları
- Eroğul, C. (1990). Demokrat parti tarihi ve ideolojisi. Ankara: İmge
- Göle, N. (1999). Modernleşme bağlamında İslami kimlik arayışı. Sibel Bozdoğan, Reşat Kasaba (Ed.) Türkiye'de modernleşme ve ulusal kimlik, içinde 70-81.İstanbul: tarih vakfı
- Gürkan, N. (1998). Türkiye'de demokrasiye geçişte basın, 1945-1950. İstanbul: İletişim Yayınları.
- İnal, A. (1996). Haberi okumak, İstanbul: Timuçin yayınları

- Işık, Ş. (2005). Türkiye’de kentleşme ve kentleşme modelleri”, Ege Üniversitesi Coğrafya Dergisi 2005; 14(1-2): 57-71.
- Karasar, N. (1995). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: 3A Araştırma Eğitimi Danışmanlık Ltd.
- Kepenek, Y. (2012). Türkiye ekonomisi. İstanbul: remzi Kitabevi
- Köker, E. (2007). Kadınların medyadaki hak ihlalleriyle baş etme stratejileri. Sevda Alankuş (Ed.) Kadın Odaklı Habercilik, (117-148). IPS İletişim Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Lewis, B. (1996). Modern Türkiye’nin Doğuşu,(Çev.) Metin Kıratlı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları,
- Mardin, Ş. (2006). Türk modernleşmesi. İstanbul: İletişim
- Mardin, Ş. (1995). Türk Siyasasını Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri. Türkiye’de Toplum ve Siyaset, 34-76.
- Makal, A. (2010). Türkiye’de erken cumhuriyet döneminde kadın emeği. Çalışma ve Toplum, 2, 13-39.
- Makal, A. (2011). Türkiye’de 1950-1965 döneminde ücretli kadın emeğine ilişkingelişmeler. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 56(02).
- Özel, S., & Sarıkaya, A. (2005). Türkiye’de liberalizmin prangaları. Tanıl Bora, Murat Gültekin (Ed.) Modern Türkiye’de siyasi düşünce, 7, içinde, 452-472. İstanbul: İletişim
- Sancar, S. (2014). Türk modernleşmesinin cinsiyeti: erkekler devlet, kadınlar aile kurar.(3. Baskı) İstanbul: İletişim.
- Şahin, H. (2007).Türkiye ekonomisi, tarihsel gelişim-bugünkü durum,(9. Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Tanrıöver, H. U. (2007). Medyada kadınların temsil biçimleri ve kadın hakları ihlalleri. Sevda Alankuş (Ed.) Kadın Odaklı Habercilik, (149-167). IPS İletişim Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Tekeli, İ. & İlkin, S.(1977). 1929 Dünya buhranında Türkiye’nin iktisadi politika arayışları, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yayınları
- Topuz, H. (2003). II. Mahmut’tan holdinglere Türk basın tarihi. Remzi Kitabevi.
- Üstel, F. (2008). ‘Makbul vatandaş’ın peşinde: II. Meşrutiyet’ten bugüne vatandaşlık eğitimi. (3. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yıldırım, B. (2015), İçerik Çözümlemesi Yönteminin Tarihsel Gelişimi Uygulama Alanları ve Aşamaları. Besim Yıldırım (Ed.), İletişim Araştırmalarında Yöntemler Uygulama ve Örneklerle, (105-153), Konya: Literatürk Academia.